

Kaskadérská práce ve studentských filmech

Julie Stříbrná

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bative
Zlíně Fakulta multimediálních
komunikací Ateliér Audiovize

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Julie Stříbrná**
Osobní číslo: **K20233**
Studijní program: **B0211P310005 Teorie a praxe audiovizuální tvorby**
Studijní obor: **Produkce**
Formastudia: **Prezenční**
Téma práce: **1. Teoretická část:**
Kaskadérská práce ve studentských filmech
2. Praktická část:
Produkce audiovizuálního díla, nebo produkce souboru audiovizuálních děl, délka minimálně 12 min., nebo převod zadaného literárního scénáře středometrážního (31–59 min) hraného filmu do technického scénáře.

1. Teoretická část:

Rozsah práce: minimálně 15 normostran textu bez započítání obsahu, rejstříku a obrazových příloh.

Formální podoba: Jednotná formální úprava teoretické části práce, její uložení a zpřístupnění se řídí aktuální verzí příslušné směrnice rektora. Student odevzdává 1 ks fyzické (tištěné) práce v pevné vazbě. Tištěná verze práce obsahuje originální „Zadání DP/BP“ včetně příslušných podpisů a studentem podepsané Prohlášení o původnosti práce. Práce v elektronické podobě obsahuje nascanované „Zadání DP/BP“ se všemi formálními náležitostmi a také nepodepsané Prohlášení studenta o původnosti práce. Plný text elektronické verze ve formátu PDF/A a případné přílohy (zkomprimované do jednoho zip souboru) student odevzdá nahráním do IS/STAG a do příslušné složky na NAS-AAV (viz níže).

Pokyny k vypracování: prostudujte a analyzujte dostupné materiály z profesního hlediska a formulujte závěry a získané vědomosti do podoby akademického/odborného textu.

2. Praktická část:

Přípustné varianty praktické části:

- 1) Produkce audiovizuálního díla (vyrobeného v systému řízené výroby FMK) v minimální délce 12 minut, ve výstupní kvalitě uvedené ve Výrobní knize AAV.
- 2) Produkce souboru audiovizuálních děl oficiálně schváleného před odevzdáním Výrobní komisí ateliéru Audiovizuální tvorba, ve výstupní kvalitě uvedené ve Výrobní knize AAV.
- 3) Převod zadaného literárního scénáře středometrážního (31–59 min) hraného filmu do technického scénáře (pojmenování obrazu – číslo, počet záběrů, délka, označení prostředí, určení doby děje, roční období, počasí apod.) Varianta musí být schválena před odevzdáním Výrobní komisí ateliéru Audiovizuální tvorba.

Požadované materiály praktické části (var. 1, 2):

- a) Upoutávka, teaser či trailer na předložené audiovizuální dílo (var. 1, 2).
- b) Písemná explikace z pohledu dané specializace. Minimální rozsah 2 normostrany (var. 1, 2).
- c) Anotace (var. 1, 2).
- d) Technický scénář (var. 1).
- e) Štábová listina (var. 1, 2).
- f) Grafický návrh bookletu: PDF/AI, CMYK, 300dpi, texty v křivkách (var. 1, 2).
- g) Návrh filmového plakátu formát 70x100: PDF/AI, CMYK, 300dpi, texty v křivkách (var. 1).
- h) Vyplněné a předané formuláře pro OSA, NFA (var. 1, 2).
- i) Soubor, který obsahuje (var. 1, 2):
 - Případovou studii o realizaci praktické části ve všech fázích výroby v rozsahu 2 normostrany,
 - dialogovou listinu,
 - synopsis (česky i anglicky) minimální rozsah 15 řádků, jen digitální verze,
 - distribuční záměr,
 - technický scénář,
 - rozpočet filmu,
 - štábovou listinu,
 - natáčecí plán,
 - denní dispozice,
 - denní zprávy,
 - seznam uzavřených smluv,
 - vyúčtování filmu,
 - ohlasy na film v tisku a další dle dispozic vedoucího práce.

Požadované materiály praktické části (var. 3):

- Rozbor technického scénáře,
- obsah – přehledné číslování stran celé práce,
- produkční úvaha nad realizací, předpokládaná technologie realizace, marketingová a distribuční strategie (do 3 normostran),
- scénosled,
- složky technického scénáře,
- technické listy (obsazení, podle motivů a prostředí, lokace),
- harmonogram projektu,
- natáčecí plán,
- plán postprodukce,
- rozpočet,
- finanční plán.

Výstupy: technický scénář, rozbor technického scénáře

Doporučené nástroje: excel/word, Movie Magic Scheduling/Budgeting, Gorilla

Všechny odevzdávané materiály musí splňovat vnitřní technické normy dle Výrobní knihy AAV pro odevzdávání prací a musí být řádně popsány (jméno, název, logo fakulty, formát, rozlišení). Součástí závěrečné práce je vytištěný a podepsaný formulář "Údaje o bakalářské práci studenta".

Uložení na NAS:

Ve složce na NAS-AAV, označené „Bakalářská / Magisterská práce“ uložte:

1. Teoretickou práci ve formátu PDF/A a případné přílohy (zkomprimované do jednoho zip souboru) dle specifikací výše.
2. Vytvořte podsložku Praktická práce, která bude obsahovat materiály částí a- i. Řádně nazvaný film/absolventské dílo odevzdávejte ve formátech splňujících vnitřní technické normy AAV pro odevzdávání prací.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

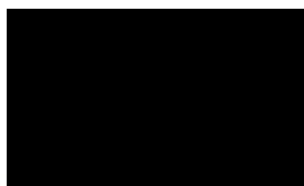
Seznam doporučené literatury:

- LIPITOVSKÝ, Dimo a Martin JAROŠ. *Kaskadér, aneb, Jak dobýt Hollywood*. Praha: XYZ, 2021. ISBN 978-80-7597-958-2.
BOK, Rudolf. *Jsem kaskadér*. Praha: Olympia, 1999. ISBN 80-7033-591-2.
ČERNOCH, František. *Pestrý život kaskadéra Jaroslava Tomsy*. Praha: Riopress, 2000. ISBN 80-86221-35-0.
BERNÝ, Ondřej. *Specifika kaskadérské práce v České republice*. Praha, 2021. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.
Stuntman [film]. Režie Kurt MATTILA. USA, 2018.
Stunts [film]. Režie Mark L. LESTER. USA, 1977.
The Stunt Man [film]. Režie Richard RUSH. USA, 1980.
CZECH STUNTS [online]. Brno: Czech stunts, 1997 [cit. 2022-10-24]. Dostupné z: <http://www.czechstunts.cz>.
Filmka [online]. Praha: Filmka, 1962 [cit. 2022-10-24]. Dostupné z: <https://www.filmka.cz/o-nas/>.

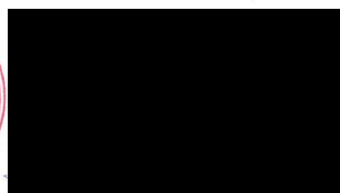
Vedoucí teoretické části: **MgA. Lubomír Konečný**
Ateliér Audiovize

Vedoucí praktické části: **MgA. Lubomír Konečný**
Ateliér Audiovize

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2023**

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

MgA. Irena Kocí, Ph.D.
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 1. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci – nebo poskytnout licence k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou

Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;

- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 15. 05. 2023

Jméno a příjmení studenta: Julie Stříbrná

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Práce se věnuje kaskadérské práci ve studentských filmech. Zaměřuje se na samotné přiblížení kaskadérské práce, co její vykonávání obnáší a jak probíhá spolupráce profesionálních kaskadérů se studentskými štáby. To je přiblíženo na 3 příkladech studentských natáčení s využitím kaskadérů.

Klíčová slova: kaskadér, spolupráce se studenty, FILMKA, honorář

ABSTRACT

The work is devoted to stunt work in student films. It focuses on the actual approach to stunt work, what it entails and how professional stuntmen work with student crews. This is illustrated by 3 examples of student filming using stuntmen.

Keywords: Stuntman, cooperation with students, FILMKA, fee

Poděkování patří mému svému vedoucímu práce MgA. Lubomíru Konečnému, za výborné vedení bakalářské práce, doplnění materiálu a užitečné konzultace. Děkuji Daniele Chrastilové za pomoc při kontrole práce a děkuji panu Jiřímu Kosorinskému, paní Haně Dvorské a panu Dominiku Pišovi za poskytnutí rozhovorů.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 DEFINOVÁNÍ KASKADÉRSKÉ PRÁCE	12
1.1 KASKADÉR/KA	12
1.2 KASKADÉRSKÉ PRÁCE	13
1.3 DRUHY KASKADÉRSKÉ PRÁCE.....	13
1.3.1 Rigging.....	13
1.3.2 Bojové scény	14
1.3.3 Highfall	15
1.3.4 Vozidla.....	15
1.3.5 Specializované výkony	16
1.3.6 Dubléřství.....	17
1.4 GENDEROVÁ NEVYROVNANOST	18
2 KASKADÉŘI V ČR.....	20
2.1 KASKADÉRSKÉ PARTY	20
2.1.1 FILMKA Stunt Team	20
2.1.2 Flott Cascaders Team	20
2.1.3 Double Stunt Team.....	21
2.1.4 CZECH STUNTS s.r.o.	21
2.2 NEJZNÁMĚJŠÍ KASKADÉŘI ČR.....	22
2.2.1 Jaroslav Tomsa	22
2.2.2 Ladislav Lahoda	23
2.2.3 Luděk Jelen	23
2.2.4 Rudolf Bok.....	24
2.2.5 Hana Dvorská.....	24
2.2.6 Jiří Kosorinský	25
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	26
3 SPOLUPRÁCE KASKADÉRŮ SE STUDENTY	27
3.1 STUDENTSKÝ FILM DAVID – ZÁVĚREČNÁ SCÉNA.....	27
3.2 SPOLUPRÁCE JIŘÍHO KOSORINSKÉHO A MARTINA BYSTRIANSKÉHO NA FILMU PRANK.....	28
3.3 KONZULTACE AKČNÍCH SCÉN STUDENTŮ AUDIOVIZUÁLNÍ TVORBY NA FAKULTĚ MULTIMEDIÁLNÍCH KOMUNIKACÍ VE ZLÍNĚ S JIŘÍM KOSORINSKÝM	29
4 PŘÍPADOVÉ STUDIE O SPOLUPRÁCI KASKADÉRŮ SE STUDENTY	31
4.1 PŘÍPADOVÁ STUDIE: SPOLUPRÁCE JIŘÍHO KOSORINSKÉHO SE STUDENTY FAMU A UTB. (VIZ PŘÍLOHA P I).....	31
4.2 PŘÍPADOVÁ STUDIE: SPOLUPRÁCE HANY DVORSKÉ SE STUDENTY (VIZ PŘÍLOHA P II).....	32

4.3	PŘÍPADOVÁ STUDIE: SPOLUPRÁCE DOMINIKA PIŠE SE STUDENTY (VIZ PŘÍLOHA P III).....	32
ZÁVĚR		34
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		35
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		37
SEZNAM OBRÁZKŮ		38
SEZNAM PŘÍLOH		39

ÚVOD

V dnešní době kaskadérská činnost nabývá čím dál tím více na popularitě. S tím souvisí i vysoká odbornost a bezpečnost této práce. Předložená bakalářská práce se zabývá spoluprací kaskadérů na studentských filmech.

Jedním z impulsů, proč jsem se rozhodla věnovat tomuto tématu, byl původní záměr natočit scénu s kaskadéry v našem bakalářském filmu Followers, režírovaném Michaelem Semerádem. Vzhledem k nedostatečným finančním prostředkům jsme však nakonec dospěli k řešení bez využití kaskadérů. Dalším aspektem, proč se chci ve své práci kaskadérství věnovat je to, že k tomuto tématu mám osobní vztah. Jeden z mých kamarádů kaskadéra dělá a vždy mě tato práce fascinovala. Sama bych se chtěla kaskadérské práci naučit. Ráda bych si udělat kaskadérský kurz. Samozřejmě vím, že pouze kaskadérský kurz k profesionální práci kaskadéra nestačí, je to jen první malý krok, abych se tomu mohla v budoucnu věnovat.

Chtěla bych přiblížit studentům, jak se dá s kaskadéry spolupracovat. Že není nutné využít jejich práci přímo na place, ale základem je je oslovit a požádat o konzultaci. Mají dlouholetou praxi a dokážou nám poradit, jestli je jejich práce pro daný projekt vhodná nebo ne. Je zjevné, že při natáčení studentských filmů hraje velkou roli nedostatek financí, ale na druhou stranu: Jak drahá je spolupráce kaskadérů se studenty? Kolik je jejich normální honorář? Co všechno je nutné si připravit ke konzultacím akčních scén s kaskadéry? Tyto a další otázky se pokusím na následujících stranách zodpovědět. Mým cílem je ukázat možnosti spolupráce, které mohou být pro připravovaný studentský projekt přínosné.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINOVÁNÍ KASKADÉRSKÉ PRÁCE

Tato kapitola je zaměřena na vysvětlení základních pojmů: kaskadér, kaskadérská práce, druhy kaskadérské práce a genderová nevyváženost.

1.1 Kaskadér/ka¹

Když někdo hledá, kdo to kaskadér je a co vlastně dělá, tak se obvykle prvně podívá na Wikipedii. Tam je kaskadér definován jako filmová nebo divadelní profese. Jedná se o artistu, který převádí kaskády³.

V knize *Zákulisí filmu očima kaskadéra* od Rudolfa Boka je tento pojem definován podobně, jako na Wikipedii⁴. Podle této internetové encyklopedie je za kaskadéra považován každý, kdo byl označován jako cirkusový artista, který předváděl kaskády cviků, skoků či riskantní salta. S rozvojem a náročností filmové produkce, ve které vždy byla přítomna řada nebezpečných scén⁵, rostlo i riziko zranění herců a hereček, a tak vznikla tato profese. Místo herců začali být nasazováni lidé⁶, kteří je v těchto nebezpečných scénách nahrazovali. V dnešní době se za kaskadéry považují neohrožení muži a neohrožené ženy, kteří proskakují sklem, skáčou z obrovských výšek, hoří, perou se atp.⁷ Takto si i laik představí kaskadéra, jak je tato profese adekvátně definována v knize *Pestrý život kaskadéra Jaroslava Tomsy*: „*Slovo kaskadér znamená zastupovat herce v nebezpečných scénách, třeba i obtížných skocích, které by mohly způsobit jeho zranění*“⁸

Z hlediska výrobního štábu kaskadér spadá pod herecké obsazení. Nicméně z produkčního hlediska má v rozpočtu vlastní kolonku. Řadíme ho mezi zvláštní výkony, kam společně s ním patří i osobní asistenti, bodyguardi, VIP ochrana, pronájem techniky a samozřejmě koordinátoři kaskadérů.

¹ Nazývám tuto kapitolu takto, abych dále v práci používala pouze označení „kaskadér“ ve smyslu generického maskulina tak, že se jedná o název osoby v mužském rodě, který je míněn jako neutrální z hlediska rodu biologického, neboť mluvčí biologický rod nezná, nebo ho v daném kontextu považuje za méně důležitý než jiné sociální charakteristiky

³ Kaskádami jsou myšleny soustavy skoků, pádů, přemetů nebo dalších akrobatických prvků.

⁴ Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kaskad%C3%A9rstv%C3%AD>

⁵ Stačí si jenom vybavit grotesky

⁶ Myšleno jako kaskadéři

⁷ BOK, Rudolf. *Zákulisí filmu očima kaskadéra*. In: *Zákulisí filmu očima kaskadéra*. Praha: Riopress, 2000, s. 13. ISBN 978-80-271-6614-5.

⁸ ČERNOCH, František. *Pestrý život kaskadéra Jaroslava Tomsy*. In: *Pestrý život kaskadéra Jaroslava Tomsy*. Praha: Riopress, 2000, s. 31. ISBN 80-86221-35-0.

1.2 Kaskadérské práce

Kaskadérskou práci lze rozdělit na dvě části. První částí je performenství⁹. Je to 40 % kaskadérské práce. Jedná se především o jištění ve výškách, zabezpečení akčních scén z hlediska choreografie a vymýšlení různých technologií tj. jakým způsobem co a jak řešit. Druhou částí je zabezpečení kaskadérských scén. Tato část je zbylých 60 %. Jedná se tedy o samotné kaskadérství, co se týče kaskadérů, jako činnosti. Musí připravit danou akci v rámci koordinace kaskadérů a herecké scény.

1.3 Druhy kaskadérské práce

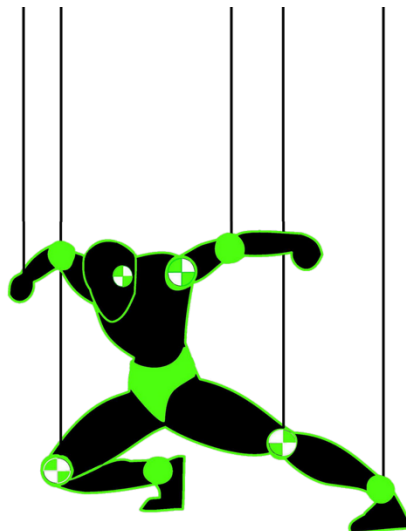
Nikde není přesně definováno, jaké druhy kaskadérské práce existují. Sami kaskadéři druhy kaskadérské práce rozdělují na 6 druhů: rigging, bojové scény, pády z výšek, vozidla, specializované výkony a dublérství. Každý z těchto druhů má ještě další rozdělení. Já se pokusím představit ty nezákladnější.

V následující kapitole se budeme bavit o tzv. kaskadérských partách. Ne všechny kaskadérské party se zabývají všemi druhy práce. Každá se specializuje jen na něco, protože umět všechny druhy na 100 % je nereálné. Ke každému druhu se váže nespočet hodin tréninku a je podmíněný i vybavením tréninkových místností nebo počty kaskadérů, které v daných „partách“ jsou.

1.3.1 Rigging

Scény, při kterých se využívají lanka, postroje a nejrůznější mechanismy se označují jako rigging. Herec nebo kaskadér má oblečený specifický postroj, který mu umožňuje se pohybovat, tak jak by se samostatné tělo pohybovat nemohlo. Používá se to také pro zvýšení bezpečnosti při pádech a dalších nebezpečných scénách. Například se rigging využívá při poletování vzduchem, odmršťování lidí, bezpečném seskakování z výšek nebo při natáčení scén, které ilustrují nadpřirozené schopnosti postav. Rigging má ještě své podkategorie: jerk back (weird), arial stunts a rigging camera. Jerk back (wierd) jsou trhačky, arial stunts je létání a akrobacie na lankách a rigging camera je zavěšení kameramana do vzduchu.

⁹ Tzn. Účinkující nebo herec

Obrázek 1 Stunt rigging¹⁰Obrázek 2 Stunt rigging¹¹

1.3.2 Bojové scény

Nejznámějším druhem kaskadérské práce jsou bojové scény. Zahrnuje to veškeré násilí v přímé konfrontaci dvou a více osob. Řadí se sem boj ozbrojený, ale i neozbrojený. Při

¹⁰ Stunt rigging. In: *FILMKA Stunt team* [online]. Praha: FILMKA Stunt team, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.filmka.cz/dovednosti/stunt-rigging/>

¹¹ Stunt studio. In: *Stunt studio* [online]. Brno: Stunt studio, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <http://www.stuntstudio.cz>

ozbrojeném boji se nejčastěji užívají šermířské souboje, duely a bitvy nebo boje v moderním prostředí s použitím nožů nebo střelných zbraní. Neozbrojený boj je všechno od různých rvaček až po boxerské zápasy atd.

1.3.3 Highfall

Do kategorie highfall patří veškeré pády z výšek. Kaskadéři je rozdělují na tři výškové pády a tři technicky proveditelné pády. Výškové kategorie jsou: od jednoho do devíti metrů, od 10 do 20 metrů a extrémní výšky. Technicky proveditelné kategorie jsou statické, dynamické a s interakcí. Tyto pády mají od několika metrů až po pár desítek metrů. Dle typu dopadiště a výšek se používá i rozdílné bezpečnostní vybavení – žíněnky, krabice, airbagy nebo pády do vody. Jde primárně o nebezpečné úkony, které musí kaskadéři perfektně natrénovat. Nejčastěji to jsou skoky nebo pády z budov, mostů nebo vysokého terénu.

Obrázek 3 Highfall¹²

1.3.4 Vozidla

Poměrně obsáhlá je kategorie pracující s vozidly. Jsou zde zahrnuty všechny výkony s kaskadérem jakožto řidičem nebo pasažérem daného vozidla. Nemusí se jednat pouze o osobní vozidla. Počítají se sem vozidla od motorek až po nákladní vozy nebo autobusy. Jedná se především o honičky v ulicích, skoky z vozidel a na vozidla, převrácení vozidel,

¹² Team-buldingy. *Stunt studio* [online]. Praha: stunt studio, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <http://www.stuntstudio.cz/sluzby/workshopy-2/>

nehody, k tomu se využívají speciální pásy a vyvážení a stavba scény je přizpůsobena například zahrnutím nájezdové rampy pro převrácení vozidla.

Obrázek 4 Hořící vozidlo¹³

1.3.5 Specializované výkony

Do této kategorie lze zahrnout všechny zbývající činnosti, které nebyly zmíněny v předchozích podkapitolách. Zahrnujeme sem hoření (body burning)¹⁴, práce se zvířaty a veškeré adrenalinové/extrémní sporty od parkuru přes skateboarding a snowboarding, lezení, potápění až po parašutismus a akrobatické letectví.

Hoření neboli body burning, je činnost, která vyžaduje největší množství spolupracovníků k jednomu kaskadérovi, z důvodu zajištění bezpečnosti. Jde o jakékoliv zapálení člověka (od hořící ruky až po hoření celého těla). Kaskadér je oblečen ve speciálním nehořlavém oblečení. Na odkrytých místech je kůže potřena nehořlavým gelem, který chrání před popálením.

Ještě je nutné také doplnit práci se zvířaty, která zahrnujeme vše, co vyžaduje speciálně vycvičená zvířata a jejich cvičitele. Nejčastějším příkladem je jakákoliv práce s koňmi. Práce s koňmi se využívá ve westernech, historických nebo moderních filmech.

¹³ Služby. In: *Czech stunts* [online]. Brno: Czech stunts, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <http://www.czechstunts.cz/sluzby/>

¹⁴ Kaskadéři tento anglický termín nepřekládají doslovně a pouze krátce jako „hoření“

Obrázek 5 Body burning¹⁵Obrázek 6 Práce se zvířaty¹⁶

1.3.6 Dublérství

Dublérství herců je podstatnou součástí kaskadérské práce a často je vnímáno jako nejprestižnější možnost působení kaskadéra u filmu. Při dublování jde o nahrazení herce v určitých scénách a výkonech, které jsou nebo by mohly být pro netrénovanou osobu nebezpečné.

¹⁵ Body burning. In: *FILMKA Stunt Team* [online]. Praha: FILMKA Stunt Team, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.filmka.cz/dovednosti/kaskaderske-vybaveni/>

¹⁶ Oddělení koní. In: *FILMKA Stunt Team* [online]. Praha: FILMKA Stunt Team, 2023 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://www.filmka.cz/dovednosti/oddeleni-koni/>

Obrázek 7 Dublérství¹⁷

1.4 Genderová nevyrovnanost

U filmu je všeobecně známo, že některé profese mají na českém trhu převážně mužský rod a některé naopak ženský. Z genderových teorií vyplývá, že společenské role přisuzované oběma pohlavím jsou důsledkem sociální konstrukce oddělitelné od biologické determinace¹⁸, což je vidět i na momentálním trhu práce a v pracovním procesu. Co se kaskadérů týče, tak je výrazně genderově jednostranné. Kaskadérská profese je vnímána výslovně jako maskulinní. Jedním z důvodů, proč je kaskadérská práce spíše povolání mužů je stereotyp, že muži mají tendenci najímat ty, se kterými už v minulosti spolupracovali. Když už se žena rozhodne pro to být kaskadérkou, tak jí to často její partner zakazuje, že má o ni strach anebo se této profesi vzdá poté, co se jí narodí potomek. Tuto genderovou nevyrovnanost u filmu nepocítujeme pouze u kaskadérů, týká se to i dalších profesí, například skriptu. Tam je to zase naopak. Podle Davida Bordwella a Kristine Thompsonové profesi „skriptky“¹⁹ vykonávají pouze z jedné pětiny muži. Podle české kaskadérky Hany Dvorské je to také tím, že se vytváří pouze filmy, ve kterých se kluci perou. Je to tak všude kolem nás. Říká, že u kluků je větší předpoklad, že se stanou kaskadérem než holky kaskadérkami. Také se točí hodně válečných filmů, ve kterých je potřeba 100 kluků

¹⁷ Who has the most convincing Stunt Double?. In: *Reddit* [online]. USA: reddit.com, 2023 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: https://www.reddit.com/r/marvelmemes/comments/x77bpc/who_has_the_most_convincing_stunt_double/

¹⁸ Tzn. Určení nebo vymezení něčeho

¹⁹ Skript nebo skriptka je profese, která spadá do týmu režiséra. Tato profese se stará o návaznost záběrů na sebe, kontinuitu vyprávění a snaží se eliminovat chyby ve všech uvažovaných detailech (kostýmy, rekvizity, masky atd.) nebo kontroluje text herců/hereček. Aby bylo možné toto všechno zkontrolovat, tak vše zapisuje do skriptového scénáře.

(kaskadérů), které budou ležet v zákopu a pak jedna sestřička, která bude u toho zákopu při výbuchu.

2 KASKADÉŘI V ČR

Druhá kapitola se věnuje kaskadérským partám a nejznámějším kaskadérům, kteří lokálně pracovali ve filmovém průmyslu nebo ještě pracují. První zmínky o kaskadérech máme z roku 1963 spojené s Jaroslavem Tomsou a Barrandovem, kde kaskadérství v tehdejší Československu vzniklo. Za uplynulých 60 let se u nás objevil nespočet kaskadérů a kaskaderek, kteří jsou známí i ve světě, kde jsou velice uznávaní a patří mezi špičku ve svém oboru. Každý kaskadér spadá pod nějakou kaskadérskou partu podle toho, které specializaci se věnuje. Vzhledem k tomu, že kaskaderek je málo, tak se povětšinou „shareují“²⁰ mezi partami. Jsou ale i takové, které jsou pouze v jedné partě.

2.1 Kaskadérské party

V České republice se nachází čtyři největší kaskadérské party: FILMKA Stunt Team, Flott Cascaders Team, Double Stunt Team a CZECH STUNTS s.r.o. Každá parta se specializuje na něco jiného. V následujících podkapitolách stručně popíšu, jakému druhu kaskadérství se jaká parta věnuje a kdo je jejím zakladatelem nebo hlavním představitelem.

2.1.1 FILMKA Stunt Team

Nejstarší kaskadérskou partou v ČR je FILMKA Stunt Team²¹, jejíž kořeny sahají až do roku 1962, kdy se při natáčení filmu *Limonádový Joe* zformovala skupina kaskadérů pod vedením Jaroslava Tomsy. V roce 1970 vstoupil do FILMKY Ladislav Lahoda, který po odchodu Jaroslava Tomsy převzal vedení týmu. V současnosti má už FILMKA přes sto členů.

2.1.2 Flott Cascaders Team

V sedmdesátých letech minulého století vznikla na území ČR parta Flott Cascaders Team²². Zakladatelem této party je Fred Šmíd, zvaný Fred Flott, který se v 70. letech podílel na organizaci francouzského kaskadérského týmu (pod vedením G. Legrise)²³. Pana Šmída to natolik pohltilo, že se rozhodl své vědomosti zužitkovat, a proto založil vlastní team automobilových kaskadérů. Kvůli tehdejšímu režimu byl Fred Šmíd nucen tuto partu v roce

²⁰ Z anglického slova „share“ - půjčit

²¹ *FILMKA Stunt Team* [online]. Praha: FILMKA Stunt Team, 2023 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.filmka.cz/o-nas/>

²² *Flott Cascaders Team* [online]. Praha: Flott Cascaders Team, 2023 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.kaskaderi.eu/historie/>

²³ Gilles Legris byl průkopník ve svém oboru. Jako jeden z prvních uvedl v realitu jízdu autem po dvou kolech.

1981 opustit. V roce 1994 se působení Flott Cascaders Team obnovilo. Od té doby dosáhli dvou světových a mnoha českých rekordů a podařilo se jim navázat spolupráci s francouzskou kaskadérskou legendou Rémyem Juliennem²⁴.

2.1.3 Double Stunt Team

Kaskadérská agentura Double Stunt Team²⁵ byla založena Luděkem Jelenem, který působí na kaskadérské půdě již od roku 1983. V současné době mají téměř 100 členů od všestranných kaskadérů, po nejrůznější specialisty. Specializují se na vozidla, bojové scény a specializované výkony.

2.1.4 CZECH STUNTS s.r.o.

Další kaskadérskou partou, známou u nás i v zahraničí, je CZECH STUNTS s.r.o.²⁶ vedena pod Jiřím „Georgem“ Kosorinským. Ti se specializují na vozidla, speciální výkony (hoření) a kaskadérské konzultace. Usilují o osvětu a maximální zvýšení bezpečnostních standardů v rámci filmových projektů v ČR. Realizují komplexní kaskadérské služby nejen pro film, ale i pro reklamní spoty apod.

²⁴ Rémy Julienne. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Rémy_Julienne

²⁵ *Double stunt team* [online]. Praha: Double stunt team, 2023 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <http://doubleteam.cz/index.php/o-nas/>

²⁶ *CZECH STUNTS* [online]. Brno: czech stunt, 2023 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <http://www.czechstunts.cz>

2.2 Nejznámější kaskadéři ČR

V České republice je mnoho vynikajících kaskadérů. Níže Vám představím ty nejvýznamnější z nich.

2.2.1 Jaroslav Tomsa²⁷

Jeden z prvních kaskadérů v tehdejším Československu byl Jaroslav Tomsa. Původně se věnoval fotbalu, lednímu hokeji, tenisu a boxu. Po zranění ruky a kolene a následné pooperační komplikaci musel svou profesionální sportovní kariéru ukončit. Na počátku 60. let stál u zrodu první kaskadérské skupiny v Čechách, která vznikla na Barrandově. S kaskadérskou prací neměl nikdy předtím zkušenosti. Vzhledem k tomu, že dobře uměl již zmiňované sporty využil tyto zkušenosti ve své náročné profesi. Jejich nasazení v oblasti kaskadérství vedlo k úspěchům a stále častějšímu využívání ze strany filmařů. Stal se tak jedním z nejvýznamnějších osobností české kaskadérské školy a spolupracoval na více než stovce filmů například na *Limonádovém Joe*, *Čtyři vraždy stačí, drahoušku*, *Jáchyme hoď ho do stroje* nebo *Adéla ještě nevečeřela*.

Obrázek 8 Jaroslav Tomsa²⁸

²⁷Jaroslav Tomsa. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Tomsa

²⁷ ČSFD [online]. 2001: Česko-slovenská filmová databáze, Praha [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/1701-jaroslav-tomsa/prehled/>

²⁸ *Jaroslav Tomsa* [online]. Praha: Osobnosti.cz, 2015 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.osobnosti.cz/jaroslav-tomsa.php?mobile=0>

2.2.2 Ladislav Lahoda²⁹

V sedmdesátých letech se dostal do kaskadérské skupiny, kterou vedl Jaroslav Tomsa, Ladislav Lahoda. Do té doby se věnoval boxu a judu. V roce 1970 založil spolu s Jaroslavem Tomsou kaskadérskou agenturu FILMKA. FILMKA se stala největší filmovou kaskadérskou skupinou v České republice. Často spolupracuje na zahraničních filmech. U těchto produkcí je FILMKA velice žádaná.

Obrázek 9 Ladislav Lahoda³⁰

2.2.3 Luděk Jelen³¹

Luděk Jelen se ke kaskadérství se dostal díky závodění v autech. Vzhledem k tomu, že toto povolání bylo nákladné, začal si přivydělávat jako kaskadér s auty. V 90. letech založil kaskadérskou agenturu Double Stunt Team. Tato skupina má dnes přes 100 členů.

Obrázek 10 Luděk Jelen³²

²⁹ ČSFD [online]. 2001: Česko-slovenská filmová databáze, Praha [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/38340-ladislav-lahoda/prehled/>

²⁹ Ladislav Lahoda. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ladislav_Lahoda

³⁰ *Ladislav Lahoda* [online]. Praha: Osobnosti.cz, 2016 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.osobnosti.cz/ladislav-lahoda.php>

³¹ *Double stunt team* [online]. Praha: Double stunt team, 2023 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <http://doubleteam.cz/index.php/o-nas/>

³² *Kaskadér: Adrenalin uvnitř pumpuje vždy, nahore už ale odmítnout nesmíte* [online]. Praha: idnes.cz, 2020 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/xman/adrenalin/kaskader-film-ludek-jelen-rozhovor.A200602_135625_xman-adrenalin_taj

2.2.4 Rudolf Bok³³

Na počátku 90. let se stal členem skupiny světově uznávaných kaskadérů, Rudolf Bok. Jako kaskadér pracoval na mnoha českých i zahraničních filmech. Mezi nejznámější patří například seriál *Young Indiana Jones*, film *Stalingrad* nebo *Target*. Je autorem úspěšné knihy „Jsem kaskadér“. Za svůj život vytvořil i mnoho rekordů. Dne 27. 9. 1997 skočil ze Žďákovského mostu do Orlické přehrady z výšky 58,28 m. V roce 2007 vytvořil světový rekord v běhu na 400 m v hořícím oděvu.

Obrázek 11 Rudolf Bok³⁴

2.2.5 Hana Dvorská³⁵

Hana Dvorská je první česká a služebně nejstarší kaskadérka světa. Této profesi se věnuje od roku 1978, kdy se natáčel film „Poslední vlak z Frývaldova“, kde potřebovali nějakou holku, která by skočila z okna. Vzhledem k tomu, že Hana Dvorská se od 15 let věnovala parašutismu, tak jí to nedělalo problém. Do té doby o kaskadérství vůbec nic nevěděla. Řekli jí jen nějaké základy, co má a co nemá dělat a šla točit. Za svou kariéru natočila nespočet českých i zahraničních filmů. Dublovala mnoho českých hereček (Dagmar Havlovou, Markétu Hruběšovou nebo Jiřinu Bohdalovou) nebo mnoho zahraničních hereček. Mezi nejslavnější herečku, kterou dublovala je Angelina Jolie.

³³ Rudolf Bok. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Bok

³⁴ *Rudolf Bok* [online]. Praha: fdb.cz, 2018 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/82620-rudolf-bok.html>

³⁵ Příloha P II

³⁵ Kaskadérka Hanka Dvorská: Pády ze schodů jsou pro ženy složitější – nemůžeme být tak vycpané. *YouTube.com* [online]. Praha: Český rozhlas Radiožurnál, 2017 [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=R7i0RG8C-Gg>

Obrázek 12 Hana Dvorská³⁶

2.2.6 Jiří Kosorinský³⁷

Jiří „George“ Kosorinský je profesionální kaskadér a specialista na BOZP při natáčení. Zároveň je autorem projektu „Bezpečný film“ a ředitel Evropského institutu bezpečnosti filmových projektů. Jiří Kosorinský je držitelem rekordu v délce hoření holé kůže. Je majitelem a zakladatelem Czech stunts a European stunts týmu³⁸.

Obrázek 13 Jiří Kosorinský³⁹

³⁶ *Kaskadérka Hana Dvorská: Nejlepším chráničem těla jsou vlastní svaly* [online]. Praha: region.rozhlas.cz, 2020 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://region.rozhlas.cz/kaskaderka-hana-dvorska-nejlepsim-chranicem-tela-jsou-vlastni-svaly-8153611>

³⁷ Příloha P I

³⁸ Kauza Baldwin ovlivní filmový průmysl, u nás ostrá zbraň na setu neexistuje, v Evropě by se to nestalo. *Anchor.fm* [online]. Praha: DVTV, 2023 [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://anchor.fm/dvtv/episodes/Kauza-Baldwin-ovlivn-filmov-prmysl-u-ns-ostr-zbra-na-setu-neexistuje--v-Evrop-by-se-to-nestalo--k-Kosorinsk-e1bd0ak>

³⁹ *Jiri Kosorinsky* [online]. Praha: imdb.cz, 2020 [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/name/nm6758323/>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 SPOLUPRÁCE KASKADÉRŮ SE STUDENTY

V této kapitole se budu věnovat třem konkrétním případům, kdy kaskadéři spolupracovali se studenty. Na kterých si můžeme ukázat, jaké možnosti studenti, v rámci spolupráce s kaskadéry mají.

Prvním je absolventský film David, který byl natočen na FAMU. Druhým příkladem je klauzurní film Prank natočený Fakultou multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a třetím příkladem je workshop k akčním scénám, což bylo klauzurní mezioborové cvičení studentů 2. ročníku s kaskadérem Jiřím Kosorinským v rámci výuky na ateliéru Audiovizuální tvorby Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

3.1 Studentský film David – závěrečná scéna

Příkladem studentských filmů, kde byli použiti kaskadéři, může být debut⁴⁰ Jana Těšitele, film David. Film vznikl v roce 2015 jako jeho závěrečná práce na FAMU. Protože se jedná o celovečerní film, producentem byla firma Analog Vision v čele s Veronikou Kührovou a FAMU bylo pouze koproducentem. Vzhledem k tomu, že Jan Těšitel pracoval na filmu Petra Jákla na pozici asistenta režie a znali se poměrně dobře, požádal ho o pomoc na svém celovečerním filmu. Těšitel potřeboval pomoci se závěrečnou scénou, do které vyžadoval kaskadéry. S ohledem na to, že otec Petra Jákla kaskadéra dělal, měl na ně mnoho kontaktů. Jan Těšitel se dostal k Lud'ku Jelenovi, který mu se závěrečnou scénou pomohl. Díky těmto známostem bylo možné obsadit dva kaskadéry do závěrečné scény zadarmo.

V poslední scéně se hlavní hrdina rozhodne vylézt na jeřáb. Vzhledem k bezpečnosti na staveništi, kde byla scéna umístěna, se natáčení účastnil pouze omezený štáb. Kaskadéři byli využiti na odzkoušení scény (kamerové zkoušky) a zajištění bezpečnosti herce. Během několika pokusů režisér spolu s kameramanem dospěli ke koncové struktuře scény, kterou natáčeli s hercem. Při "ostrém" jetí kaskadéři zajišťovali bezpečnost herce pomocí lan⁴¹. Vlastní natáčení mělo dvě jetí. Po prvním musel herec slézt dolů stejnou cestou, kterou vylezl nahoru, protože jeřábem prolézal naskrz a při slezení dolů ho nemohli odepnout z bezpečnostních důvodů. Druhé jetí proběhlo také bez problémů, a nakonec bylo použito ve filmu. Protože tato scéna byla psychicky velice náročná, tak herec zůstal po „stopce“ ležet

⁴⁰ Označení prvního veřejného vystoupení umělce. Je to považováno za počátek jeho umělecké či profesní kariéry

⁴¹ Všechna lana, kterými byl herec jištěn byla odstraněna v postprodukcii.

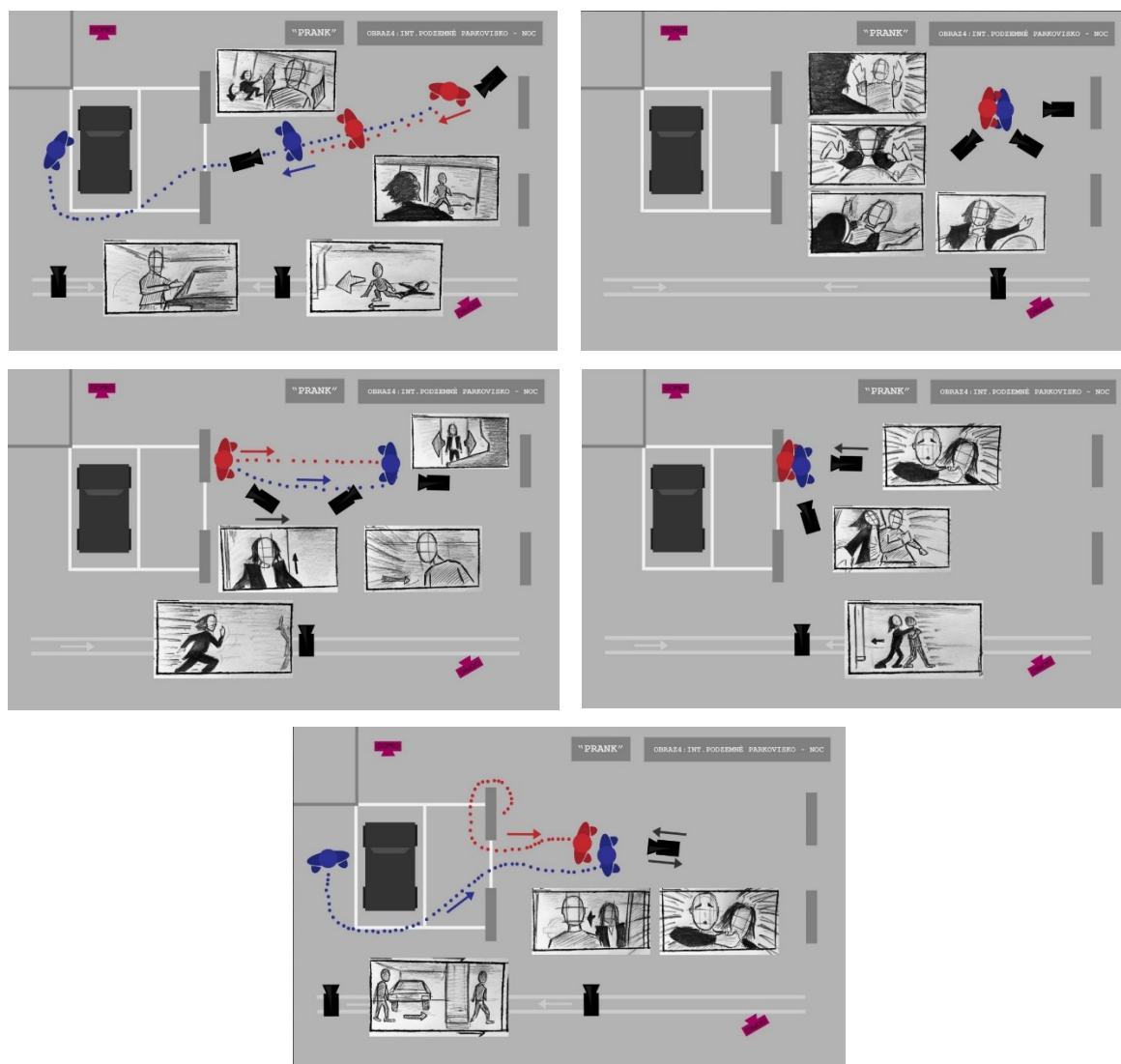
nahoře na jeřábu a vzpamatovával se z toho. Nakonec mu kaskadér, který ho jistil z vrchu⁴², cca po 30 minutách pomohl z jeřábu dolů.

3.2 Spolupráce Jiřího Kosorinského a Martina Bystrianského na filmu Prank

Spolupráce Jiřího Kosorinského s Univerzitou Tomáše Bati byla například na klauzurním filmu 2. ročníku Martina Bystrianského pod názvem Prank. Před samotným natáčením se Martin Bystrianský spojil s panem Kosorinským, aby mu ukázal podklady, které měl připravené ke scéně, kde byli kaskadéři využiti. Hlavním podkladem, který Jiří Kosorinský od Martina Bystrianského požadoval byl storyboard. Ten po nakreslení Martin Bystrianský společně s kameramanem Jakubem Gallem, přenesl do půdorysu. Při další konzultaci jim pan Kosorinský radil, jak by se akce souboje dala ještě zlepšit. Na natáčení následně strávil Jiří Kosorinský se štábem 1 den (cca 11 hodin) v podzemních garážích Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně, kde se celý příběh odehrával. Tam se staral nejen o akčnost scény, jako kaskadér, ale i o bezpečnost práce štábu. Martinovi Bystrianskému společně s celým štábem vysvětlil, jak je na place nesmírně důležité dbát na bezpečnost práce. Celá BOZP je na studentských placech poměrně dost zanedbávaná i vzhledem k tomu, že se filmy ve studentském prostředí natáčejí poměrně punkovým stylem. Kosorinský jim tedy ukázal, jak by to mělo vypadat, kdyby točili na profesionálním place.

Co se týče honoráře pro pana Kosorinského tak v tomto případě to Martinův štáb udělal skoro zdarma, protože ve stejném období natáčel ve Zlíně souběžně ještě další natáčení, tak se to spojilo.

⁴² Kaskadér byl po celou dobu natáčení nahoře na jeřábu a zajišťoval bezpečnost herce. Ve filmu ho nevidíme, byl mimo záběr.

Obrázek 14 Storyboard k filmu Prank

3.3 Konzultace akčních scén studentů audiovizuální tvorby na fakultě multimediálních komunikací ve Zlíně s Jiřím Kosorinským

V roce 2019 se na Fakultě multimediálních komunikací UTB ve Zlíně konal workshop s Jiřím Kosorinským k akčním scénám v rámci přípravy realizace studentských projektů. Tento workshop byl otevřený pro všechny studenty, avšak povinný ho měli studenti režie a produkce. Jiří Kosorinský na začátku ukázal různé projekty, na kterých se svými kolegy pracoval. Následně názorně vysvětlil, jak scény, které studentům v projektech ukazoval, dělali a proč je na nich dobré mít kaskadéra a jak by ty scény vypadaly, kdyby tam kaskadéři nebyli. Zároveň studentům vysvětlil, že v případě, že kaskadéra na place budou mít a něco se náhodou stane, každý kaskadér je pojištěný a má profesionální výcvik. Některé studenty

z ateliéru tento workshop tak nadchl, že následně použili nějakou kaskadérskou scénu ve svých scénářích. Jedním z příkladů je bakalářský film režisérky Karolíny Brabcové, která použila kaskadéry ve filmu Zrozena z hořící jabloně. Herečka v této scéně drží hořící jablko v ruce. Karolína Brabcová spolu se svým štábem, oslovila Jiřího Kosorinského na základě workshopu, protože jedním z příkladů, který tam ukazoval bylo zapalování předmětu v ruce. Věděla tedy, že je reálné takovou scénu, za pomoci a asistence kaskadérů, natočit.

Pro studenty byl tento workshop velice přínosný. Zjistili o možnostech využití kaskadérů i ve studentských filmech. Rozšířili si tím povědomí i o další spolupráce a zjistili, jak je důležité nešetřit na BOZP při natáčení. Nejen, že to jsou profesionálové, ale veškeré věci, které dělají, tak dělají kvalitně a bezpečně. Kaskadéři umí mnoho kaskadérských triků a je možné, i ze strany studentů, se na ně obrátit. O honoráři pro studenty se Jiří Kosorinský na workshopu nezmiňoval, avšak ke studentům jsou vstřícní a nikdy jim nedají zaplatit svou 100 % částku za odpracovanou dobu.

4 PŘÍPADOVÉ STUDIE O SPOLUPRÁCI KASKADÉRŮ SE STUDENTY

Tato kapitola bude zaměřena na rozhovory se třemi kaskadéry – Jiřím Kosorinským, Hanou Dvorskou a Dominikem Pišem. Jiřího Kosorinského jsem si vybrala, protože kromě kaskadérství se stará také o BOZP na place, což podle mě ke kaskadérství a natáčení nebezpečných scén bezpodmínečně patří. Hanu Dvorskou jsem si vybrala proto, že je to jedna z mála českých kaskaderek, o kterých je slyšet i ve světě. Navíc je to, i na svůj věk, stále aktivní kaskadérka. Dominik Piš patří k nejmladší generaci kaskadérů. Oslovila jsem ho, protože ho znám osobně a vím, že kaskadérství je pro něho koníček.

4.1 Případová studie: Spolupráce Jiřího Kosorinského se studenty FAMU a UTB. (viz příloha P I)

Pan Kosorinský vnímá spolupráci se studenty jako velmi pozitivní zkušenost. Studentské projekty, kterých se „účastní“ si hodně vybírá. Je to hlavně z důvodu proveditelnosti scén, přístupu a představy studentů. Velký rozdíl vnímá mezi studenty Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (UTB) a studenty Filmové a televizní fakulty Akademie múzických umění v Praze (FAMU). Co se týče studentů UTB, tak se mu ještě nestalo, že by nějaký projekt odmítl. Je to také tím, že si nevymýšlí žádné nesmysly. Jsou nohama na zemi. Studenti FAMU mají oproti UTB jiné podmínky. Techniku i peníze dostanou od školy a pak si vymýšlí nerealizovatelné scény, od kterých nechtějí ustoupit. Speciálním případem FAMU jsou však studenti FAMU International. Tito studenti ani nemají povinnost filmy dokončit. Po každé, když kaskadéři spolupracují se studenty, tak před natáčením chtějí vidět storyboardy a mají se studenty schůzky, aby si ujasnili vzájemné vize. Problémem studentských placů jsou přesčasy a dlouhé jednozáběrovky. Kaskadéři jsou ochotni studentům se vším poradit a pomoci. Mnoho věcí jde udělat „nafejkováním“ a ve výsledku to pak může vypadat i lépe. Studenti jsou také vstřícnější než velké produkce. Od studentů kaskadéři dostanou i čas na nácvik, když je to potřeba. U velké produkce by na to tolik času nedostali. Atmosférou mu studentské placy připomínají práci ve velkých studiích, jako je například Netflix nebo Marvel. U českých produkcí je to prostředí občas až toxické. Co se týče honorářů, tak tam se liší honorář oproti profesionálnímu placu o 80 %. Honorář se tedy pohybuje mezi 1 000 Kč až 1 500 Kč/den.

4.2 Případová studie: Spolupráce Hany Dvorské se studenty (viz příloha P II)

Kaskadérka Hana Dvorská je služebně a světově nejstarší kaskadérkou. Této profesi se začala věnovat v osmnácti letech. Za své působení mezi kaskadéry se studenty spolupracovala mnohokrát. Vzhledem ke zkušenostem z velkých placů pozná, když má režisér potenciál. Rozdíl mezi profesionálním placem a studentským placem vnímá především v tom, že studenti jsou bystří, rychlí a mají na to nějaké jiné metody. Primárně to je o tom, že studenti točí v mladém kolektivu, se svými spolužáky a všechno se to teprve učím. Se studenty žádnou špatnou zkušenost nemá. Ráda mladým filmařům vypomůže, pokud má ten projekt smysl a kaskadérská scéna je proveditelná. V rámci její profese mají nastavený denní honorář. Co se týče jejího honoráře v rámci studentského placu, tak si to nepamatuje úplně přesně. Al ví, že na studentské projekty se peníze shánějí těžko, tak by to pro ně natočila zadarmo.

4.3 Případová studie: Spolupráce Dominika Piše se studenty (viz příloha P III)

Kaskadér Dominik Piš spolupracoval se studenty na filmu Brutální vedro. Dle jeho slov se jednalo napůl o profesionální a napůl studentský plac. Režisér filmu Brutální vedro, Albert Hospodářský, získal na film grant ve výši 200 000 Kč od filmové nadace v kategorii Hvězda zítřka v roce 2020⁴³. Dominik Piš v tomto filmu měl dvě role. První roli měl společně s kaskadéry z jeho party, kdy pronásledovali herce, aby ho zmlátili. Druhou jeho rolí byl double za herce, kterého ta partička měla zmlátit. Vzhledem k tomu, že nestihli natočit vše potřebné první den, tak Dominik musel přijít ještě druhý natáčecí den, aby tu násilnou scénu dotočili. Kaskadéři z jeho party už však nepřišli, a tak ho mlátili lidé ze štábu. Byl za to ve výsledku i rád, protože kdyby ho mlátili nějací komparzisté, tak by mu třeba i ublížili, protože mnohdy nemají rozum a až moc přehrávají. Co se týče honoráře, tak za tento film dostal o 1000 Kč méně, než kdyby byl na profesionálním place. Honoráře mají ve své partě odstupňované, podle rozsahu akce (mají to v úmluvě). V zásadě se podle něho honorář mezi studentským placem a profesionálním placem liší poměrně hodně, protože studenti mají na své filmy velice omezený rozpočet. Nemohou tedy kaskadérům zaplatit 100 % částku za

⁴³ Brutální vedro - Albert Hospodářský. In: *Filmová nadace* [online]. Praha: Filmová nadace, 2023 [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://filmovanadace.cz/brutalni-vedro-albert-hospodarsky>

odvedenou práci. Domnívá se, že se honorář na studentském filmu u kaskadérů liší cca o 30 % až 40 %.

ZÁVĚR

Práce je tedy nejvíce směřována ke studentům. Ráda bych, aby jim přiblížení kaskadérské práce pomohlo při natáčení studentských filmů. Aby se nebáli kaskadéry oslovovat a mohli tak rozšířit možnosti v rámci natáčení i s omezenými financemi. Tato práce se zabývala tím, co vlastně kaskadérská práce je, jaké kaskadérské party v České republice máme a představila jedny z nejznámějších kaskadérů ČR. Hlavním záměrem této práce bylo zjistit, zda a za jakých podmínek spolupracují kaskadéři se studenty. Jsou zde představeny příklady, kde byla viditelná práce studentů s kaskadéry. Jeden z příkladů je studentský film David, natočený jako absolventský film FAMU. Na tomto snímku se kaskadéři podíleli na závěrečné scéně, kdy hlavní postava vylezla na jeřáb. Této scéně se účastnili 3 kaskadéři – koordinátor kaskadérů a 2 kaskadéři, kteří jistili hlavního herce (jeden ze spodu a druhý z vrchu). Díky známostem režiséra s Petrem Jáklem tato scéna produkci nic nestála. Další spoluprací kaskadérů se studenty, kterou se ve své práci zabývám, je spolupráce Martina Bystrianského a Jiřího Kosorinského na filmu Prank natočeným pod UTB. Tento film se natáčel jako klauzurní film. Vzhledem k tomu, že Jiří Kosorinský ve stejné době natáčel ve Zlíně profesionální film, tak ani zde to produkci téměř nic nestálo. Třetím příkladem jsou workshopy, které byly dříve pořádané pro studenty UTB ve Zlíně ve spolupráci s kaskadérem Jiřím Kosorinským. Nutno podotknout, že práce kaskadérů je vždy časově náročná, proto za to mají poměrně vysoké honoráře, avšak kaskadéři jsou ke studentům vstřícní a vždy pro studenty práci odvedou za daleko menší honorář, než by tomu bylo na profesionálním place. Práce se snaží právě poukázat na to, že tato spolupráce sice něco stojí, ale je lepší peníze do spolupráce s kaskadéry investovat, než aby se na place potom něco stalo. Na studentských placech se často nedodrží ani BOZP. Mnoho kaskadérů se věnuje i BOZP a studenty učí, jak by se nějaké věci dělali na profesionálním place, kde na to ty peníze relativně jsou. Samozřejmě záleží na to, jakého kaskadéra oslovíte a jak moc se mu daný scénář zalíbí. Většinou si kaskadéři nenechávají proplácet svou práci, ale pouze dopravné a materiál, který na akci spotřebují.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERÁRNÍ ZDROJE

BOK, Rudolf. *Jsem kaskadér*. Praha: Olympia, 1999. ISBN 80-7033-591-2.

ČERNOCH, František. *Pestrý život kaskadéra Jaroslava Tomsy*. Praha: Riopress, 2000. ISBN 80-86221-35-0.

BOK, Rudolf. *Zákulisí filmu očima kaskadéra*. Praha: Grada Publishing, 2022. ISBN 978-80-271-6614-5.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Filmka [online]. Praha: Filmka, 1962 [cit. 2022-10-24]. Dostupné z: <https://www.filmka.cz/o-nas/>

CZECH STUNTS [online]. Brno: Czech stunts, 1997 [cit. 2022-10-24]. Dostupné z: <http://www.czechstunts.cz/>

Double stunt team [online]. Praha: Double stunt team, 2023 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <http://doubleteam.cz/index.php/o-nas/>

Flott Cascaders Team [online]. Praha: Flott Cascaders Team, 2023 [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.kaskaderi.eu/historie/>

ČSFD [online]. 2001: Česko-slovenská filmová databáze, Praha [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/38340-ladislav-lahoda/prehled/>

Ladislav Lahoda. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ladislav_Lahoda

Rudolf Bok. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Bok

Jaroslav Tomsa. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Tomsa

ČSFD [online]. 2001: Česko-slovenská filmová databáze, Praha [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/1701-jaroslav-tomsa/prehled/>

Rémy Julienne. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Rémy_Julienne

Kauza Baldwin ovlivní filmový průmysl, u nás ostrá zbraň na setu neexistuje, v Evropě by se to nestalo. *Anchor.fm* [online]. Praha: DTV, 2023 [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://anchor.fm/dtv/episodes/Kauza-Baldwin-ovlivn-filmov-prmysl--u-ns-otr-zbra-na-setu-neexistuje--v-Evrop-by-se-to-nestalo--k-Kosorinsk-e1bd0ak>

Kaskadérka Hanka Dvorská: Pády ze schodů jsou pro ženy složitější – nemůžeme být tak vycpané. *YouTube.com* [online]. Praha: Český rozhlas Radiožurnál, 2017 [cit. 2023-01-22]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=R7i0RG8C-Gg>

DIPLOMOVÉ PRÁCE

BERNÝ, Ondřej. *Specifika kaskadérské práce v České republice*. Praha, 2021. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

VLASTNÍ ZDROJE

KOSORINSKÝ, Jiří, kaskadér [ústní sdělení]. Zlín, Bukurešť, 24.11.2022

DVORSKÁ, Hana, kaskadérka [ústní sdělení]. Praha, 11.12.2022

BYSTRIANSKY, Martin [ústní sdělení]. Zlín

PIŠ, Dominik [ústní sdělení].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FAMU Filmová akademie múzických umění

UTB Univerzita Tomáše Bati

BOZP Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

ČR Česká republika

FILMKA Agentura filmových kaskadérů

s.r.o. s ručením omezeným

tzv. takzvaně

tj. to je

atp. a tak podobně

atd. a tak dále

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Stunt rigging.....	14
Obrázek 2 Stunt rigging.....	14
Obrázek 3 Highfall.....	15
Obrázek 4 Hořící vozidlo.....	16
Obrázek 5 Body burning.....	17
Obrázek 6 Práce se zvířaty	17
Obrázek 7 Dublérství.....	18
Obrázek 8 Jaroslav Tomsa.....	22
Obrázek 9 Ladislav Lahoda	23
Obrázek 10 Luděk Jelen	23
Obrázek 11 Rudolf Bok.....	24
Obrázek 12 Hana Dvorská.....	25
Obrázek 13 Jiří Kosorinský	25
Obrázek 14 Storyboard k filmu Prank.....	29

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Rozhovor s Jiřím Kosorinským

Příloha P II: Rozhovor s Hanou Dvorskou

Příloha P III: Rozhovor s Dominikem Pišem

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR S JIŘÍM KOSORINSKÝM

Jak se člověk může stát kaskadérem?

Cca od roku 1997 stačil pouze sportovní talent a být ve správný čas na správném místě. Dnes je k tomu potřeba vzdělání. Znamená to tedy projít kaskadérským kurzem. Kaskadérem se nikdo nestane okamžitě a jen absolvování kurzu k tomu nestačí. Je k tomu také potřeba výdrž a píle v budování kaskadérské kariéry. Je zde velký časový rozdíl od myšlenky „stát se kaskadérem“ až po „živit se kaskadérstvím“. Tato doba trvá zhruba 10 až 15 let. V případě žen, je doba, než se žena stane profesionální kaskadérkou (živí se tím)⁴⁴, tak je daleko kratší z důvodu, že jich je málo.

Kolik kaskadérů a kolik kaskaderek máte ve své partě?

Kaskadérky jsou mnohem vzácnější než muži. Oni ve své partě mají šest externích kaskaderek. Z hlediska vytíženosti kaskaderek probíhá „shareování“ specialistek i mezi různými týmy.

Proč si myslíte, že je tak málo holek/žen, které se kaskadérstvím zabývá?

Je to podle vás nějaký český stereotyp, jako například ve sportu?

Nemyslím si, že to je takový stereotyp, jako ve sportu. Tento postoj vychází spíše přímo od těch holek. Ne každá slečna má totiž sen být kaskadérkou (tj. bourat auta, padat ze střechy apod.) Velkou roli v tomto případě hraje také rodina. Mnoho nadaných a talentovaných dívek/žen skončí z důvodu, kterým nejsou děti, ale spíš partner manžel.

Jak se vám spolupracovalo se studenty?

Spolupráci se studenty vnímám jako pozitivní zkušenost. Je pravda, že si ty projekty hodně vybíráme. Je to hlavně z hlediska proveditelnosti scén a také přístupu a představy studentů. Velký rozdíl vnímám i mezi školami - UTB a FAMU. Konkrétně u Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně se nestalo, že bychom nějaký projekt odmítli. Studenti na UTB jsou hozeni do hluboké vody. Dostanou od školy techniku, ale peníze si musí shánět sami. Jsou nohama na zemi a vytváří smysluplné projekty. Na rozdíl od toho studenti FAMU mají k filmům úplně jiný přístup. Mají od školy jiné podmínky – dostanou peníze i techniku a pak přichází s šílenými uměleckými nápady. Nejsou schopni ustoupit ze své vize. Častěji naráží na projekty, které nejsou realizovatelné. Speciálním případem FAMU je FAMU International,

⁴⁴ Poznámka autorky

kteří pravděpodobně nemají ani povinnosti filmy dokončit. Natáčeli jsme s nimi nějaký film a když jsem se pak ptal, jak to s ním vypadá, tak mi řekli, že ho ani nedokončili. Nakonec jsem však nějaké záběry viděl, ale hotový film se ke mně nikdy nedostal.

Velkým problémem na studentském place jsou však přesčasy. Na profesionálním place by si režisér nebo produkce nedovolili přetahovat o tolik, ale směny, které trvají šestnáct hodin jsou neúnosné. Problém je také v plánování. S tím se jim, co se týče kaskadérských scén, snažíme pomoci i tím, že se dá mnoho věcí „nafejkovat“ a mnohdy to bude vypadat i lépe, než je režisérova vize. Studenti mají ještě jeden zlozvyk a tím jsou dlouhé jednozáběrovky. Ty, v případě kaskadérských scén, nefungují. Na druhou stranu se s těmi režiséry dá o tom pobavit, poradit jim, jak to sestříhat, aby to ve výsledku vypadalo lépe. Nestalo se mi, že by to někdo tam moc oponoval, a nakonec by se to natočilo podle jeho vize. Myslím si, že by se ten záběr buď nepoužil anebo by se to stejně sestříhalo tak, jak jsem řekl. Jen by se na tom ztratilo velké množství času na place.

Jak na vás působí studentské placy? Přejde vám to jako jeden velký zmatek nebo to je spíš na přátelské úrovni a všechno je v klidu?

Studenti jsou vstřícnější. Když jsme měli točit nějakou rvačku mladých holek na starém koupališti s FAMU, tak jsme jim řekli, že potřebujeme čtyři hodiny na nácvik, aby to bylo bezpečné a vypadalo to dobře. Tak jsme ty čtyři hodiny dostali a díky tomu se to zvládlo bezpečně. Ta atmosféra na těch studentských placech je skvělá. Podobně pozitivně dobrou atmosféru, i u velkých studií, ať už je to například Netflix, jsem zažil jen u Marvelu. Většinou je to takové, někdy i toxické prostředí u těch profesionálních a velkých produkcí.

Stalo se vám někdy, že byste přišel na plac a režisér chtěl najednou něco jiného, než na čem jste byli domluveni?

Toto se moc nestává. Když mě osloví studenti, tak po nich chci storyboardy, chci s nimi nějaké hovory, posezení s režisérem a kameramanem apod. Samozřejmě ten storyboard chci i po profesionálních placech, protože podle nich je to jednoduchá scéna, ale stačí špatná myšlenka, např. úhel kamery nebo délka záběru, a i profesionální produkci to vyjde o stovky tisíc dráž. Přitom by ale stačilo, kdyby změnili úhel kamery nebo délku záběru a zaplatili by jen za práci a případně za nějaký využitý materiál. Jako ve chvíli, kdy mi řeknou „bude tam rvačka dvou lidí“, tak to pro mě není dostatečná informace pro to, abych do toho projektu šel. Takže už ze zkušenosti vím, jak se otázkami dostat k tomu, co vlastně potřebuji vědět.

Samozřejmě, že na každém natáčení může být nějaká změna, ale vždycky se snažíme vyjít vstříc.

O kolik se liší váš honorář na studentském place oproti profesionálnímu placu?

Tak zadarmo nic neděláme. Náš honorář se u studentů, oproti profi placu, liší cca o 80 %. Studenti platí cca 20 % z jejich normální částky. Je to cca 1000 až 1500 korun na kaskadéra na natáčecí den. Pokryje to akorát cestovní náklady. Je to i jeden z důvodů, proč to tolik kaskadérů nedělá.

Vím, že se také zabýváte BOZP na placech. Jak to je vlastně s BOZP u studentů?

Tak na FAMU mají lepší BOZP než UTB. Je to asi i přístupem kantorů, kteří ti „famáky“ tlačí k tomu, aby ty kaskadéry kontaktovali i kvůli blbosti. Jako najdou se i studenti z Univerzity Tomáše Bati, kteří nám volají kvůli malichernostem, ale těch je minimum.

Shledáte nějaký rozdíl mezi studentským placem a profesionálním placem?

Jediným rozdílem je honorář. Jiný rozdíl mezi těmito dvěma place nevidím.

Máte nějaké zajímavé nebo vtipné historky, které se vám staly na studentských placech?

Mám na takové spolupráce jen hezké vzpomínky. Třeba co se týče natáčení studentského filmu Prank (režie: Martin Bystriansky)⁴⁵, tak to se točilo v garážích na fakultě. Já jsem tou dobou ještě točil něco ve Zlíně, takže jsem si ve svém volnu odběhl za studenty do garáží zařídit auto a pak jsem se zase vrátil do své práce. To vyšlo hezky. Nebo natáčení s režisérem Rudolfem Šnajdrem. S tím jsem točil víc věcí a od prvotních spoluprací, kdy jsme točili za ten 20 % honorář jsme se dostali až skoro na 100 % honorář kaskadérů. A jak už jsem říkal snažíme se všem vyjít vždycky vstříc. Nejhezčí vzpomínky mám z natáčení se studenty UTB. S těmi se mi spolupracuje lépe než s Českou televizí.

⁴⁵ Poznámka autorky

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR S HANOU DVORSKOU

Jak jste se k práci kaskadérky dostala?

Od patnácti let jsem dělala parašutismus. V roce 1978 se točil film Poslední vlak z Frývaldova a tam potřebovali nějakou holku, co by skočila z okna. No a do té doby existovala skupina kaskadérů, kde jich bylo asi sedm. No a jak potřebovali tu holku, tak šli na letiště do Letňan, kde jim na mě dali číslo. Zavolali mi na pevnou linku, řekli, že jsou kaskadéři. Já v té době vůbec nevěděla, kdo nebo co to kaskadéři jsou. Zeptali se mě, jestli bych skočila z toho okna. No tak jsem šla skákat z okna, točilo se to někde na Starém městě. Šla jsem tam bez jakékoliv přípravy. Řekli mi nějaké základní věci, co mám a co nemám dělat, a skočila jsem. Všichni mi zatleskali a řekli, jak to byl dobře zahrané. Tehdy to ještě vedl Jaroslav Tomsa, vytáhl mě z těch krabic a řekl mi, ať s nimi začnu chodit na tréninky. No a takhle jsem začala s těmi kaskadéry.

Jak se člověk může stát kaskadérem?

Člověk musí začít od píky. Pokud se někdo chce stát kaskadérem, tak musí být fyzicky zdatný. Musí si položit otázku – „Byl – byla bych dobrá kaskadér – kaskadérka, Jsem všestranný – všestranná? Umím různé druhy sportu, abych byl – byla použitelná? Jsem schopný – schopná být flexibilní?“ Když si na tyto otázky odpovím tak, že bych to zvládla, tak si musím zjistit nějaký kontakt, komu zavolat. Například se dá zavolat Láďovi Lahodovi do FILMKY a musí se chodit na tréninky. To je každou středu a neděli na Balkáně. Tam je všeobecná průprava. Když je tam někdo nový, tak se bez problémů zapojí mezi ty, co už tam delší dobu trénují. Zkouší si a učí se nové věci. Většinou je to tak, že ten, kdo ten trénink vede, tak pozná, kdo je šikovný a mohl by tím kaskadérem/kaskadérkou být, a tak tam zůstane. Pak už stačí jen chodit na tréninky. Do toho se točí filmy, kam chodí zkušené kaskadéři. No a když je potřeba nějaká větší davová věc, tak se vezmou i ti začátečníci. No a když se tam projeví, že je dobrý, tak se postupně dostává k dalším a dalším filmům. Jde hlavně o to, aby ten člověk byl všímavý, silný, všestranný a trochu herec.

Jak byste definovala kaskadérskou práci?

Pakárna. Je to každodenní trénink. Nejlepší je, když k tomu kaskadérství mají ještě nějakou jinou práci. Přípravou na kaskadéra je trénink. To, co neumím se přeci chci doučit. Takže chodím na tréninky, třeba na šerm, protože to neumím. A vzhledem k tomu, že jsem známá nebo že se o mě ví, tak se to musím doučit, kdyby se takový film točil. No a je potřeba umět

jazyky. Teď už sem jezdí i zahraniční produkce, takže je angličtina dost důležitá. Na začátku, když sem začali jezdit, tak jsme měli tlumočníky, ale teď se toho točí tolik, že už to nejde. A je důležité být flexibilní. Když zavolají, tak se musí jet točit.

Který typ kaskadérství vás baví nejvíce, jestli se to dá takto vůbec říct?

Nedá. Je to hlavně o tom kolektivu.

U filmu jsou profese, které vykonávají spíše ženy a které vykonávají spíše muži. Kaskadérem je poměrně častěji představován muž. Proč si myslíte, že je tak málo kaskadérek?

Protože se točí filmy, kde se ti kluci jen rvou. Teď je nějaký snad trend, že se točí filmy z války. Je tam 100 vojáků a jedna sestřička, kde ta jedna sestřička půjde k nějakému výbuchu. Je to prostě tak i ve světě, že kluci více válčí, více se rvou, a tak je to i u těch kaskadérů. Že prostě být kaskadérem je u kluků více předpokládané než u holek.

Ale zajímalo by mě, jestli jste někdy natáčela něco pro studenty?

Myslím, že ano.

Jak se vám s nimi pracovalo? Shledáte nějaké rozdíly mezi profesionálním placem a studentským placem?

Tak jasně, je to jiné než s profíkama. Musíš být tolerantní. Zrovna ta režisérka, se kterou jsem točila, tak si prostě hrála na to, že je režisérka. Ale vzhledem k tomu, že já točím už nějakých 45 let, tak mám schopnost rozeznat, kdo je šikovný a talentovaný a kdo ne. Jasně, není to to stejné, jako když točím s nějakým zkušeným režisérem. Vy mladí jste ale bystří, rychlí a máte na to určitě nějaké jiné metody nebo školy. Ale je to určitě jiné o to, že točíte v mladém kolektivu. Třeba co opravdu nemám ráda je, když tam jsou mladí režiséři a mají tam nějaké staré herce. No a ti staří nebo starší herci to těm mladým režírují a říkají jim, co mají a co nemají dělat.

O kolik se lišil váš honorář, když jste točila se studenty?

V rámci FILMKy máme nastavený, všichni kaskadéři, denní honorář. Všichni kaskadéři ho máme stejný. Když dělám nějaký zvláštní „kousek“, tak dostanu něco navíc (adjustment). Ale to je většinou jen pro ty velké, cizí, produkce. Pak točím pro Českou televizi, Novu nebo Primu, to je poloviční honorář. Oni nedělají tak velké akční scény. Točí například omdlení

nebo takové malé věci. A když točím pro studenty, tak to je spíš taková charita. Oni mi sice něco dají, ale když vím, že na to nemají peníze, tak to spíš budu točit zadarmo.

PŘÍLOHA P III: ROZHOVOR S DOMINIKEM PIŠEM

Ahoj Dominiku, vzhledem k tomu, že se známe dlouho, tak ti budu tykat.

Nevadí ti to?

Ahoj, nevadí. Klidně tykej.

Jak se člověk může stát kaskadérem?

Je poměrně mnoho způsobů, jak se k tomu dostat. Záleží na partě. U některých kaskadérských part to je na domluvě. Potom jsou hodně často kaskadérské kurzy, které si člověk zaplatí - měsíční nebo víkendové. Na základě těch kurzů si ten lektor - zkušený kaskadér, vyhlídne lidi, kterým následně nabídne navštěvování tréninků a podle zkušeností a toho, jak to těm lidem jde, jim nabízejí filmy.

Jak ses dostal ty k práci kaskadéra?

Já jsem se k tomu dostal přes kamaráda. Kdy na tréninku thajského boxu mi řekl, že jeho kamarád má kaskadérskou skupinu. V té době zrovna natáčeli film, kde potřebovali hodně lidí, kteří se nějak uměli hýbat. Tak jsem to šel zkusit. Šel jsem s nimi na trénink a pak na konkurz, kde si nás režisér vybíral - asi podle obličejů, a pak jsme šli točit. Tam jsem měl dva natáčecí dny. Po tom natáčení jsem začal chodit na tréninky, kde mě to začalo čím dál tím víc bavit. No, a nakonec jsem zašel za šéfem, se kterým jsem se domluvil, že budu chodit pravidelně a čas od času s nimi něco točím.

Kolik kaskadérů a kolik kaskadérek máte ve své partě?

Neznám všechny lidi, co chodí k nám do party. Znáám většinu. Je nás kaskadérů cca 45 lidí, kteří více méně pravidelně natáčíme. Kaskadérek máme o dost méně. Je jich zhruba do 10 holek.

Proč si myslíš, že je tak málo kaskadérek? Je to podle tebe nějaký stereotyp, třeba jako ve sportu?

Asi tam nějaký stereotyp je. Všeobecně si myslím, že existuje méně holek než kluků, které by dobrovolně padaly, dobrovolně dělaly „to, co je bolí“. Ale je jich méně i z důvodu, že mají méně natáčecích dnů než kaskadéři. Co si budeme povídat, více akčních scén ve filmech je spíše mužských než ženských. Asi mluvím globálně, ať už se jedná o filmy nebo seriály. Teď nedávno se točila scéna, kdy kaskadérka byla o půl metru menší než herečka. Měla i

jinou barvu vlasů, než ta herečka a točila to, protože zrovna nikdo jiný nemohl anebo na to nestačil. V tomhle má šéf daleko menší variabilitu. Když je potřeba udělat kaskadérská scéna, kde se má nahrazovat herečka, která nemá fyzické proporce, jako naše kaskadérky. Víceméně všechny kaskadérky, které u nás jsou, tak jsou malé a hubené. Takže nahrazovat nějakou objemnější dámu, je pro kaskadérky poměrně dost náročné. Určitý stereotyp tam jako je. Není tak velká ochota holek dělat to, co dělají kluci.

Myslíš, že je o kaskadérky nouze?

Neřekl bych, že je o ně úplná nouze. Ale jak jsem řekl, tak u nás přímo není tak velká variabilita, jako u kluků. Jestli to tak je u jiných kaskadérských skupin, tak třeba jeden kamarád, který dělá pro jinou partu, tak ti to mají skoro půl na půl. Ale oni se více zabývají třeba šermem, na rozdíl od nás.

Natáčel jsi nějaký film se studenty? Pokud ano, jaký a jak se ti se studenty spolupracovalo?

Úplně si nejsem jistý, jestli to byl studentský film. Asi tam nebyli všichni studenti, ale například maskérka byla určitě profesionální. Nepamatuju si, jak se jmenuje ten režisér, vím, že to byl ale nějak napůl studentský film, protože vyhrál studentskou soutěž, kde získal grant. Ten film se myslím jmenoval Brutální vedro (režie: Alfréd Hospodářský)⁴⁶. Nevím, kolik peněz na ten film měli, ale co vím od šéfa, tak měli rozpočet nějaký nižší. Takže my jsme tam zrovna natáčeli tak, že jsme tam honili herce. Byli jsme partička, která ho měla zmlátit. No a já jsem pak dělal za toho herce, že ho ta partička zmlátila. Za ten první natáčecí den, co jsme tam měli být, tak jsme všechno nestihli, takže já jsem tam musel být ještě druhý natáčecí den, kdy se točila ta scéna, kdy mě měla ta partička zmlátit a zkopat. Nakonec to tedy nedělali kluci od nás z kaskadérů, ale dělali to normálně lidi ze štábu. Což jsem poměrně i uvítal, protože kdyby to dělali nějakí komparzisté, tak ti do mě budou kopat hlava nehlava, ale ti lidi ze štábu měli mozek a kopali do mě tak, aby se mi „nic nestalo“. Takže se mi s nimi spolupracovalo hezky. Neřekl bych, že tam byli nějaké velké rozdíly oproti profesionálnímu placu.

⁴⁶ Poznámka autorky

Jak na tebe působí studentský plac? Vnímáš nějaký rozdíl mezi studentským placem a profesionálním placem?

U tohoto filmu, což vlastně stoprocentně nevím, jestli byl studentský plac, tak vím, že tam nebylo u každé profese hodně lidí. Nebylo tam prostě pět kostymérů, pět maskérů atd. Byla tam jedna kostymérka, jeden maskér, ale to byl zrovna profík, který to dělá už mnoho let. Takže jako rozdíl vnímám pouze to, že tam je omezenější počet lidí na profese. Jinak tam žádný velký rozdíl nevidím.

O kolik se liší honorář kaskadéra na studentském place oproti profesionálnímu placu?

U tohoto filmu to nebylo tak odstupňované. My máme v partě nějakou úmluvu. Vlastně nám ani šéf neříká, kolik máme za jaký film. Většina z nás to má totiž jako koníček, takže si tím spíš přivyděláváme v našem osobním volnu, spíše, než abychom se tím živili. V podstatě se tím živí jen ten náš šéf. Pokud v tom filmu jsme nějak viditelně poznat, máme tam vidět obličej, tak už to není jen kaskadérská práce, ale v zásadě i „herecká“, tak máme nějakou úmluvu, že to je za nějakou částku. V tomhle filmu mi tedy bylo vidět i do obličeje a bylo to částečně i herectví, tak já jsem měl o 1000 Kč méně, než kdyby to bylo do nějakého normálního filmu. Ale co vím od šéfa, když se natáčí pro studenty, tak je ten rozpočet hodně omezený a jsou tam i lidi, kteří když jdou něco točit studentský plac, tak dostanou o dost méně, než by dostali na profesionálním place. Nevím o kolik procent to je přesně nižší, ale myslím si, že třeba o 30 až 40 % ten honorář nižší bude.